4-KITÂBU'L-GUSL (YIKANIP GUSLETMEK KITABI)

Ve Yüce Allah'in Su Kavli:
"... Eger Cünüb Olduysaniz Boy Abdesti Alin. Eger Hasta Olmussaniz, Yâhud Bir Sefer Üzerindeyseniz Veya Içinizden Biri Ayal Yolundan Gelmisse, Yâhud Da Kadinlara Dokunmussaniz Ve Bu Hâlde Su Da Bulamamissaniz O Vakit Tertemiz Bir Toprakla Teyemmüm Edin, Binâenaleyh (Niyetle) Ondan Yüzlerinize Ve Ellerinize Sürün. Allah, Sizin Üzerinize Bir Güçlük Yapmayi Dilemez, Fakat Sizi Iyice Temizlemeyi Ve Üstünüzdeki Nvmetini Tamamlamayi Diler. Tâ Ki Sükredesiniz" (Ei-Mâide: 6).
Ve Zikri Celîl Olan Allah'in Su Kavli:
"Ey Îmân Edenler, Siz Sarhosken, Ne Söyleyeceginizi Bitinceye Ve Cünüb Iken De -Yolcu Olmaniz Müstesnâgusl Edinceye Kadar Namaza Yaklasmayin. Eger Hasta Olur, Ya Bir Sefer Üzerinde Bulunursaniz Yâhud Sizden Biriniz Ayak Yolundan Gelirse, Yâhud Da Kadinlara Dokunup Da Bir Su Bulamazsaniz O Vakit Temiz Bir Topraga Teyemmüm Edin; Yüzlerinize Ve Ellerinize Sürün. Sübhesiz Allah Çok Afvedici, Çok Magfiret Eyleyicidir'' (En-Nisâ- 43).

1- Yikanma Öncesi Abdest Almak Babi
2- Erkegin, Kendi Karisi Ile Beraber Yikanmasi Babi
3- Bir Sâ' Ölçegi Ve Benzeri Mikdâr Su Ile Yikanmak Babi
4- (Gusiildejbasi Üzerine Üç Defa Su Akitan Kimse Babi
5- Bir Defa Yikanmak Babi
6- Yikanma Sirasinda Hilâb Yâhud Güzel Koku Ile Baslayan Kimse Babi
7- Cünüblük Yikanmasinda Agzi Çalkalama Ve Buruna Su Çekme Babi
8- Daha Temiz Olmasi Için Eli Toprakla Sürtmek Babi
9- Bâb: Cünüb Olan Kimse Elindecünüblükten Baska Bir Pislik Olmadigi Zaman, Elini Yikamadan Önce Yikanacagi Su Kabi Içine Sokar Mi?
10- Yikanma Ve Abdest Alma Fiilleri Arasini Birbirinden Ayirmak Babi
11- Yikanma Sirasinda Sag Eliyle Sol Eli Içine Su Bosaltan Kimse Babi
12- Bâb: Cinsî Münâsebet Yaptiktan Sonra Tekrarlayan Ve Bir Tek Yikanma Ile Kadinlarini Dolasan Kimse(Nin Hükmü Nedir?)
13- Mezîyi Yikamak Ve Mezîden Dolayi Abdest Almak Babi
14- Koku Sürünen, Sonra Da Yikanan Ve Kokunun Izi Bedeninde Bakî Kalan Kimse Babi
15- Derisini Iyice Suya Kandirdigini Zannedip Üzerine Su Akittigi Zamana Kadar Saçlari Hilâllamak Babi
16- Cünüblük Yikanmasinda Abdest Aldiktan Sonra Bedeninin Kalan Kismini Yikayip Da Abdest Uzuvlarini Yikamayi Diger Bir Kerre Daha Tekrar Etmeyen Kimse Babi
17- Râb: Insan Mescidde Iken, Cünüb Oldugunu Hatirladigi Zaman Teyemmüm Etmeyerek Oldugu Gibi
Disariya Çikar
18- Cünüblük Yikanmasinda Ellerin Silkelenmesinin Hükmü) Babi
19- Gusülde Basinin Sag Yanini Yikamakla Baslayan Kimse Babi
20- Bismillahirrahmânirrahîm. Halvette Tek Basina Iken Çiplak Olarak Yikanan Ye Örtünmek Daha Faziletli Oldugu Için Örtünen Kimse Bâri
21- Yikanma Sirasinda Bir Sey Içinde Veya Arkasinda Insanlardan Perdelenmek Râbi
22- Bâb: Kadin Ihtîlâm Oldugu Zaman
23- Cünüb Kimsenin Teri Ve "Müslüman Murdar Olmaz" Babi
24- Bâb: Cünüb Kimse Disariya Çikar, Çarsida Ve Diger Yerlerde Yürür.
25- Cünübün, Abdest Aldigi Zaman Yikanmadan Evde Durmasinin Cevazi) Babi

26- Cünüb Olan Kimse Abdest Alir, Sonra Uyur Babi
27- Bâb: Erkegin Sünnet Yeri, Kadinin Sünnet Yeriyle Bulustugu Zaman?
28- Kadin Fercinin Islakligindan Isabet Eden Seyleri Yikamak Babi

Rahman ve Rahîm olan Allah'in ismiyle

4-KITÂBU'L-GUSL (YIKANIP GUSLETMEK KITABI)

Ve Yüce Allah'in Su Kavli:

"... Eger Cünüb Olduysaniz Boy Abdesti Alin. Eger Hasta Olmussaniz, Yâhud Bir Sefer Üzerindeyseniz Veya Içinizden Biri Ayal Yolundan Gelmisse, Yâhud Da Kadinlara Dokunmussaniz Ve Bu Hâlde Su Da Bulamamissaniz O Vakit Tertemiz Bir Toprakla Teyemmüm Edin, Binâenaleyh (Niyetle) Ondan Yüzlerinize Ve Ellerinize Sürün. Allah, Sizin Üzerinize Bir Güçlük Yapmayi Dilemez, Fakat Sizi Iyice Temizlemeyi Ve Üstünüzdeki Nvmetini Tamamlamayi Diler. Tâ Ki Sükredesiniz" (Ei-Mâide: 6). [1]

Ve Zikri Celîl Olan Allah'in Su Kavli:

"Ey Îmân Edenler, Siz Sarhosken, Ne Söyleyeceginizi Bitinceye Ve Cünüb Iken De -Yolcu Olmaniz Müstesnâgusl Edinceye Kadar Namaza Yaklasmayin. Eger Hasta Olur, Ya Bir Sefer Üzerinde Bulunursaniz Yâhud Sizden Biriniz Ayak Yolundan Gelirse, Yâhud Da Kadinlara Dokunup Da Bir Su Bulamazsaniz O Vakit Temiz Bir Topraga Teyemmüm Edin; Yüzlerinize Ve Ellerinize Sürün. Sübhesiz Allah Çok Afvedici, Çok Magfiret Eyleyicidir" (En-Nisâ- 43)[2]**.**

1- Yikanma Öncesi Abdest Almak Babi

1-..... Bize Mâlik, Hisâm'dan; o da babasi Urve'den; o da Peygamber'in zevcesi Âise'den haber verdi (söyle demistir): Peygamber (S) cünüblükten yikandigi zaman ellerini yikamaktan baslardi. Sonra namâzâçin abdest alir gibi abdest alirdi. Sonra parmaklarini suya daldirir ve onlarla saçlarinin diplerini hilâllardi (yâni araliklarina su geçirirdi). Sonra iki eliyle basi üzerine üç avuç su dökerdi. Ondan sonra suyu bütün bedeni üzerinden akitirdi[3].

2-..... Ibn Abbâs'tan; o da Peygamber'in zevcesi Meymûne'den tahdîs etti. Meymûne (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) yalniz ayaklarini yikamiyarak namaz için abdest alisi gibi abdest aldi. Bacak aralarini ve oralarina isabet eden yikanacak seyleri de yikadi. Sonra kendi üzerine su döktü. Sonra ayaklarini yerinden ayirip yikadi. Onun cünüblükten dolayi yikanmasi iste budur. [4]

2- Erkegin, Kendi Karisi Ile Beraber Yikanmasi Babi

3-.....Âise (R) söyle demistir: Peygamber (S) ile ben, bir kaptan yikanirdik. O kap, "farak" denilen bir kadeh [5]

idi .

3- Bir Sâ' Ölçegi Ve Benzeri Mikdâr Su Ile Yikanmak Babi

4-..... Bana Su'be tahdîs edip söyle dedi: Bana Ebû Bekr ibnu Hafs tahdîs edip söyle dedi: Ben Ebû Seleme'den söyle derken isittim: Ben ve Âise'nin erkek kardesi beraberce Âise'nin yanina girdik. Âise'nin erkek kardesi Âise'ye Peygamber'in yikanmasindan sordu. Âise bir sâ' mikdâri su alir bir kap Istedi. Onunla yikandi ve basinin üzerine su akitti. Su hâlde ki, bizimle kendisi arasinda (bedeninin asagisini perdeleyen) bir perde vardi[6].
Ebû Abdillah Buhârî der ki: Yezîd ibn Hârûn, Behz ibn Esved ve el-Cüddî (205) de bu hadîsi Su'betu'bnu Haccâc'dan rivayet ettiler. Bu hadîste ("nahvin min sâ'in = bir sâ' mikdâri su alir" yerine), "Kadri sâ'm= Bir sâ' mikdâri" lâfzi vardir[7].

5-..... BizeEbû Ca'fer (Muhammed ibn Alî) tahdîs etti ki, kendisi ve babasi Alî ibn Hüseyin, Câbir ibn Abdillah'in yaninda bulunuyordu. Câbir (R)'in yaninda da bir topluluk vardi. O cemâat Câbir'e gusülden sordular. Câbir bir sâ' (mikdâri su) yeter, dedi. Bir diger kimse: Bana bu kadari yetmez, dedi. Bunun üzerine Câbir; Saçi senden daha gür, kendisi de senden daha hayirli olan bir zâta (bu kadar su) yetiyordu, dedi. Sonra üstünde bir parça elbise oldugu hâlde bizlere imâm oldu [8].

6-..... Bize Ebû Nuaym tahdîs edip söyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyhe, Amr (ibn DînârJ'dan; o da Câbir ibn Yezîd (103)'den; o da Ibn Abbâs'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) ile zevcesi Meymûne, bir kaptan beraberce yikanirlardi.
Ebû Abdillah Buhârî der ki: Sufyân ibn Uyeyne ömrünün sonunda: Ibn Abbâs'tan; o da Meymûne'den diye söylerdi. (Bu iki rivayetten) sahîh olan ise, Ebû Nuaym'in rivayet ettigidir [9].

4- (Gusiildejbasi Üzerine Üç Defa Su Akitan Kimse Babi

7-..... Bana Cubeyr ibn Mut'im (65) tahdîs edip söyle dedi: Rasûlullah (S): "Bana gelince, ben basimin üzerinden üç kene suyu akitirim" buyurdu ve her iki eliyle de (akitma seklini) isaret etti. [10]

8-..... Bize Su'be, Mihvel ibn Râsid'den; o da Muhammed ibn Alî (Ebû Ca'fer Bâkir)'dan; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti.O: Peygamber (S), basi üzerinden üç defa su bosaltirdi, demistir. [11]

9-..... Bana Ebû Ca'fer Muhammed Bakir tahdîs edip söyle dedi: Câbir bana sunlari söyledi: Amucamin oglu bana geldi - Câbir, "amucamn oglu" sözüyle Hasen ibn Muhammed ibni'l-Hanefiyye'yi ta'rîz ediyordu- de: Cünüblükten yikanmak nasildir? diye sordu. (Câbir der ki:) Ben de: Peygamber (S) üç avuç su alir ve bunlari basinin üzerinden akitir, sonra da bedeninin kalan kismi üzerinden akitir idi, diye cevâb verdim. Hasen bana hitaben: Ben saçi çok bir erkegim, dedi. Ben de: Peygamber senden daha çok saçli idi, dedim [12].

5- Bir Defa Yikanmak Babi

10-..... Ibn Abbâs (R) söyle demistir: Meymûne söyle söyledi: Ben Peygamber'e yikanmak için su koydum. Kendisi iki yâhud üç kerre ellerini yikadi. Ondan sonra sol eli üzerine su bosaltip hayalarini yikadi. Sonra elini

yere sürdü. Sonra agzini çalkaladi ve burnuna su çekti. Yüzünü ve ellerini yikadi. Sonra bedeni üzerine su akitti. Sonra yerinden ayrilip ayaklarini yikadi. [13]

6- Yikanma Sirasinda Hilâb Yâhud Güzel Koku Ile Baslayan Kimse Babi [14]

11-..... Âise (R) söyle demistir: Peygamber (S) .cünüblükten dolayi yikandigi zaman külek gibi bir sey isterdi. Müteakiben avucu ile su alir, basinin sag tarafindan (yikanmaga) baslar, sonra yine su alir, sol tarafini da yikardi. Sonra Iki avucu ile basinin ortasina su dökerdi[15].

7- Cünüblük Yikanmasinda Agzi Çalkalama Ve Buruna Su Çekme Babi

12-..... Bana Salim, Kurayb'den; o da Ibn Abbâs (R)'tan tahdîs etti. O da bize Meymûne tahdîs etti demistir. Meymûne (R) söyle demistir: Peygamber'e yikanmak için su döktüm. O sag eliyle sol eli üzerine su bosaltti da ellerini yikadi. Sonra apisarasini yikadi. Sonra eliyle yere vurdu da elini topraga sürdü. Sonra elini yikadi. Sonra agzini çalkaladi ve burnuna su çekti. Sonra yüzünü yikadi ve basi üzerine su akitti. Sonra yerinden uzaklasip ayaklarini yikadi. Sonra kendisine bir havlu getirildi, fakat o bununla silinmedi[16].

8- Daha Temiz Olmasi Için Eli Toprakla Sürtmek Babi

13-..... BizeA'mes, Salim ibn Ebi'I-Ca'd'den; o da Kurayb'den; o da Ibn Abbâs'tan; o da Meymûne'den tahdîs etti ki (o söyle demistir): Peygamber (S) cünüblükten dolayi yikandi. Söyle ki: Eliyle apisarasini yikadi. Sonra elini duvara sürttü. Sonra elini yikadi. Sonra namaz abdesti gibi abdest aldi. Nihayet yikanmasini bitirince ayaklarini da yikadi. [17]

9- Bâb: Cünüb Olan Kimse Elindecünüblükten Baska Bir Pislik Olmadigi Zaman, Elini Yikamadan Önce Yikanacagi Su Kabi Içine Sokar Mi?

Ibn Umer ve Berâ ibn Azib, elini yikamadan abdest alacak suyun içine sokmuslardir [18].
Ibn Umer ile îbn Abbâs, cünüblük yikanmasindan siçrayacak serpintilerde be's görmemislerdir [19].

14-..... BanaEflâh, el-Kaasim'dan; o da Âise'den, haber verdi. Âise (R): Peygamber (S) ile ben bir kaptan yikanirdik, ellerimiz, o kabin içinde gidip gelirdi, demistir. [20]

15-..... Bize Su'be, Hammâd'dan; o da Hisâm'dan; o da babasi Urve ibn Zubeyr'den; o da Âise'den tahdîs etti. Âise (R): Rasû-lullah (S) cünüblükten dolayi yikandigi zaman, elini yikar idi, demistir. [21]

16-..... Bize Su'be, Ebû Bekr ibn Hafs'tan; o da Urve'den; o da Âise'den tahdîs etti. Âise (R): Ben ve Peygamber (S) cünüblükten dolayi bir kaptan yikanirdik, demistir.
(Buhârî der ki:) Ve keza Abdurrahmân ibn Kaasim'dan; o da babasi Muhammed ibn Ebî Bekr'den; o da Âise'den olmak üzere Su'-be'nin Ebû Bekr ibn Hafs'tan rivayet ettigi hadîs gibi rivayet etmistir [22].

17- Bize Ebu'l-Velîd tahdîs edip söyle dedi: Bize Su'be, Abdullah ibn Abdillah ibn Cebr'den tahdîs etti. O söyle demistir: Ben Enes ibn Mâlik'ten isittim, o söyle diyordu: Peygamber (S) ile kadinlarindan birisi beraberce bir kaptan yikanirlardi.
Müslim ibn Ibrâhîm ile Vehb ibn Cerîr, bu hadîsi, Ebû'l-Velîd'in rivayet etmis oldugu bu isnâdla, Su'be'den rivayetlerinde, sonunda "cünüblükten" sözünü ziyâde etmislerdir. [23]

10- Yikanma Ve Abdest Alma Fiilleri Arasini Birbirinden Ayirmak Babi [24]

Ibn Umer'den zikrolunur ki o, ayaklarini, cildi üzerindeki abdest suyu islakligi kuruduktan sonra yikamistir [25]
.

18-..... Ibn Abbâs söyle demistir: Meymûne (R) söyle dedi: Ben Rasûlullah için yikanacagi suyu koydum. Kendisi elleri üzerine su bosaltti ve onlari ikiser defa veya üçer defa yikadi. Sonra sag eliyle sol eli içine su bosaltti da bu su ile hayalarini yikadi. Sonra elini toprakla sürttü. Sonra agzini çalkaladi ve burnuna su çekti. Sonra yüzünü ve ellerini yikadi, basini da üç defa yikadi. Sonra bedeni üzerine su döktü. Sonra durdugu yerden ayrildi da ayaklarini yikadi. [26]

11- Yikanma Sirasinda Sag Eliyle Sol Eli Içine Su Bosaltan Kimse Babi

19-..... Bize A'mes, Salim ibn Ebi'l-Ca'd'dan; o da Ibn Abbâs'in azâdlisi Ebû Kurayb'den; o da Ibn Abbâs'tan; o da Haris kizi Mey-mûne'den tahdîs etti. O söyle demistir: Ben Rasûlullah için yikanma suyu koydum ve kendisine perde yaptim. Kendisi eline su döktü de bir veya iki defa yikadi. -Süleyman ibn Mihrân el-A'mes: Salim ibn Ebi'l-Ca'd'in üçüncü defayi zikredip etmedigini bilmiyorum dedi.- Sonra Rasûlullah sag eliyle, sol eli üzerine su bosaltti da fercini yikadi. Sonra elini yere yâhud da duvara sürttü. Sonra agzini çalkalayip burnuna su çekti. Yüzünü ve ellerini yikadi, basini yikadi. Sonra bedeni üzerine su döktü. Sonra kenara çekildi de ayaklarini yikadi. Bu sirada (silinmesi için) ben kendisine bir bez uzattim. Fakat o eliyle söyle yapip onu istemedigini isaret etti. [27]

12- Bâb: Cinsî Münâsebet Yaptiktan Sonra Tekrarlayan Ve Bir Tek Yikanma Ile Kadinlarini Dolasan Kimse(Nin Hükmü Nedir?) [28]

20-..... BizeIbnu Ebî Adiyy (194) ile Yahya ibn Saîd, Su'be'den; o da Ibrâhîm ibn Muhammed ibni'l-Müntesir'den; o da babasi Muhammed'den tahdîs etti. O söyle demistir:
Ibn Umer'in ("Ben ihramli olup da koku nesretmemi sevmem") sözünü Âise'ye zikrettim. Bunun üzerine Âise: Allah EbûAbdirrah-mân'a (yânî îbn Umer'e) rahmet etsin. Ben Rasûlullah(S)'a koku sürerdim, o da gece kadinlarini dolastiktan sonra sabahleyin koku nesrederek (yânî koku izleri üzerinde iken) ihrama girerdi, dedi[29].

21-..... Bize Muâz ibn Hisâm tahdîs edip söyle dedi: Bana babam Hisâm, Katâde'den tahdîs etti. O söyle demistir: Bize Enes ibn Mâlik tahdîs edip söyle dedi: Peygamber (S) gece yâhud gündüzün bir saatinde kadinlarini devrederdi; kadinlar da on bir tane idiler, dedi. Katâde dedi ki: Ben Enes'e: Rasûlullah buna takat

getirir miydi? diye sordum. Enes: Biz aramizda O'na otuz erkek kuvveti verilmistir, diye söylesirdik, dedi. Saîd ibn Ebî Arûbe de Katâde'den, Enes'in onlara dokuz kadin diye tahdîs ettigini söylemistir [30].

13- Mezîyi Yikamak Ve Mezîden Dolayi Abdest Almak Babi

22-..... Alî (ibn Ebî Tâlib-R) söyle demistir: Ben mezîsi çok olan bir erkek idim. Kizi Fâtima'nin benim nikâhimda bulunmasindan dolayi, ben bir kimseye Peygamber'e sormasini emrettim. O da sordu. Peygamber (S) ona: "Zekeriniyika da abdest al" buyurmustur. [31]

14- Koku Sürünen, Sonra Da Yikanan Ve Kokunun Izi Bedeninde Bakî Kalan Kimse Babi

23-..... Bize Ebû Avâne, Ibrâhîm ibn Muhammed ibni'lMüntesir'den; o da babasi Muhammed'den tahdîs etti. O söyle demistir: Âise'ye sordum da ona: Ibn Umer'in: "Koku nesrederek ih-râmli olmami sevmiyorum" sözünü zikrettim. Bunun üzerine Âise: Ben Rasûlullah'a güzel koku sürdüm, sonra O kadinlarini dolasti, sonra da (üzerinde koku izi varken) ihrâmli oldu, dedi. [32]

24-.....Âise (R) Peygamber (S) ihramda iken, basinin saç ayiriminda kokunun parildamasi sanki hâlâ gözümün önündedir, demistir. [33]

15- Derisini Iyice Suya Kandirdigini Zannedip Üzerine Su Akittigi Zamana Kadar Saçlari Hilâllamak Babi

25-.....Âise (R) söyle demistir: RasûluIIah (S) cünüblükten dolayi yikandigi zaman ellerini yikar ve namaz için abdest alir gibi ab-dest alir; ondan sonra yikanirdi. Söyle ki, sonra eliyle saçlarini hilâllardi. Nihayet derisini iyice suya kandirdigini zannettigi zaman üzerine üç defa su akitirdi. Sonra bedeninin kalan kismini yikardi. Âise dedi ki: Ben RasûluIIah ile beraber bir kaptan yikanirdim da o kaptan beraberce su avuçlardik. [34]

16- Cünüblük Yikanmasinda Abdest Aldiktan Sonra Bedeninin Kalan Kismini Yikayip Da Abdest Uzuvlarini Yikamayi Diger Bir Kerre Daha Tekrar Etmeyen Kimse Babi [35]

26-..... Bize el-A'mes, Sâlim'den; o da Ibn Abbâs'in himayesinde bulunan Kurayb'den; o da Ibn Abbâs'tan; o da Meymûne'den haber verdi. Meymûne (R) söyle demistir: RasûluIIah (S) cünüblük yikanmasi için su koydu. Müteakiben sag eliyle sol eli içine iki yâ-hud üç defa kabi egerek su döktükten sonra apisarasini yikadi. Sonra elini yere yâhud duvara iki yâhud üç defa vurdu. Sonra agzim çalkaladi, burnuna su çekti, yüzünü ve iki kollarini yikadi. Sonra basi üzerine suyu akitti. Sonra bedenini yikadi. Sonra kenara çekildi de ayaklarini yikadi. Meymûne der ki: Ben (silinmesi için) kendisine bir bez getirdim de, O bunu istemedi ve eliyle silkmege basladi. [36]

17- Râb: Insan Mescidde Iken, Cünüb Oldugunu Hatirladigi Zaman Teyemmüm Etmeyerek Oldugu Gibi Disariya Çikar

27-..... Bize Usmân ibn Umer tahdîs edip söyle dedi: Bize Yûnus, Zuhrî'den; o da Ebû Seleme'den; oda da Ebû

Hureyre'den haber verdi. O söyle demistir: Namaz ikaamet edildi. Insanlar ayakta oldugu hâlde saflar düzeltildi. Bunu ta'kîben RasûluIIah (S) çikip yanimiza geldi. Nihayet namaz kildiracagi yerde dikilince kendisinin cü-nüb oldugunu hatirladi. Bunun üzerine bizlere: "Yerinizden ayrilmayiniz" dedi. Sonra geri dönüp yikandi. Sonra basi damlaya damlaya yanimiza çikti, tekbîr aldi; biz de O'nunla birlikte namaz kildik.
Abdu'I-A'lâ bu hadîsi Ma'mer (ibn Râsid)'den; o da Zuhrî'den rivayet etmekte Usmân ibn Umer'e mutâbaat etmistir. Bu hadîsi Ab-durrahmân el-Evzâî de Zuhrî'den rivayet etmistir[37].

18- Cünüblük Yikanmasinda Ellerin Silkelenmesinin Hükmü) Babi [38]

28-.;.....îbn Abbâs (R) söyle demistir: Meymûne söyle dedi: Ben
Peygamber için yikanma suyu koydum da kendisini bir bez ile perdeledim. O, elleri üzerine su döküp onlari yikadi. Sonra sag eliyle sol eline su döküp apisarasim yikadi. Akabinde eliyle topraga vurup, onu topraga sürdü. Sonra elini yikadi. Sonra agzini çalkalayip burnuna su çekti, yüzünü ve kollarini yikadi. Sonra basi üzerine su döktü ve bütün bedeni üzerine su akitti. Sonra yerinden ayrilip ayaklarini yikadi. Ben kendisine bir bez uzattim, fakat o bunu almadi da ellerini silkeleyerek gitti. [39]

19- Gusülde Basinin Sag Yanini Yikamakla Baslayan Kimse Babi

29-.....Âise (R) söyle demistir: Biz kadinlardan birimize cünüblük isabet ettigi zaman, iki eliyle üç defa su alip onu basi üzerine dökerdi. Sonra eliyle su alir, sag tarafi üzerine ve diger eliyle su alir, sol tarafi üzerine (döküp yikanirdi). [40]

20- Bismillahirrahmânirrahîm. Halvette Tek Basina Iken Çiplak Olarak Yikanan Ye Örtünmek Daha Faziletli Oldugu Için Örtünen Kimse Bâri

Ve Behz ibn Hakîm, babasi Hakîm'den; o da dedesinden; o da Peygamber(S)'den (olmak üzere):
Allah, kendisinden haya edilmege insanlardan daha haklidir, dedi[41].

30-..... Bize Abdurrazzâk, Ma'mer'den; o da Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti. Peygamber (S) söyle buyurmustur: "Israîl ogul/ari çiplak olarak, birbirlerine baka baka yikanirlardi. Mûsâ ise yalnizca yikanirdi. Israil ogullari: Allah'a yemin olsun, Musa'yi bizimle birlikte yikanmaktan men' eden, ancak O'nun kasiginin çikik olmasidir, derlerdi. Mûsâ bir defa yikanmaga gitti, elbisesini de bir tasin üstüne koydu. Akabinde tas elbisesini alip kaçti. Mûsâ: Ey tas elbisemi, ey tas elbisemi! diyerek tasin arkasindan kostu. Nihayet Israîl ogullari onu (çirilçiplak) gördüler de: Vallahi Musa'da hiçbir kusur yokmus, dediler. Ve Mûsâ elbisesini aldi da tasi dövmege basladi. "
Ebû Hureyre: Vallâhî o tasta muhakkak alti yâhud yedi dövme izi kalmistir, dedi[42].
Yine Ebû Hureyre'den; o da Peygamber (S)'den, (O) söyle buyurmustur: "Eyyûb çiplak yikandigi sirada üzerine ahundan çekirgeler düstü. Eyyûb hemen elbisesinin içine avuçlamaya basladi. Rabb'i ona: Yâ Eyyüb, su görmekte oldugun seyden ben seni zengin kilmamis mi idim? diye nida etti. Eyyûb: Sen'in izzetine yemin ederim ki evet zengin kildin, lâkin Sen'in bereketinden benim için müstagni olmak yoktur, dedi."
Bu hadîsi Ibrâhîm, Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Safvân'dan; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Hureyre'den rivayet etti. Peygamber (S): "Eyyûb, çiplak olarak yikandigi sirada... " buyurmustur. [43]

21- Yikanma Sirasinda Bir Sey Içinde Veya Arkasinda Insanlardan Perdelenmek Râbi

31-..... Ebû Tâlib'in kizi Ümmü Hâni'nin himayesinde bulunan Ebû Murre haber vermistir. O da Ebû Tâlib'in kizi Ümmü Hâ-ni'den isitmistir ki, o söyle diyordu: Ben fetih yili Rasûlullah'in yanina gittim ve Ö'nu yikanir hâlde buldum. Fâtima da O'nu perdeliyordu. "Bu kadin kimdir?" diye sordu. Ben Ümmü Hâni'im dedim. [44]

32-..... Bize Sufyân (es-Sevrî), A'mes'ten; o da Salim ibn Ebi'lCa'd'dan; o da Kurayb'den; o da Ibn Abbâs'tan; o da Meymûne'-den haber verdi. Meymûne söyle demistir: Peygamber (S) cünüblük-ten dolayi yikanirken ben kendisini perdeledim. O ellerini yikadi, sonra sag eliyle sol eli içine su döküp apisarasini ve oraya degen seyleri yikadi. Sonra eliyle duvar üzerine yâhud topraga mesnetti. Sonra ayaklarim yikamiyarak namaz için abdest alisi gibi abdest aldi. Sonra kendi bedeni üzerine su akitti. Sonra kenara çekilip ayaklarini yikadi.
Bu hadîsi A'mes'ten rivayet etmekte Sufyân'a, Ebû Avâne ile Ibn Fudayl ayri ayri mutâbaat etmislerdir. Her ikisinin de mutâbaati perdelemededir (yânî "Ben Peygamber (S)'i perdeledim" lâfzindadir). [45]

22- Bâb: Kadin Ihtîlâm Oldugu Zaman

33-..... Bize Mâlik, Hisâm ibn Urve'den; o da babasi Urve'den; o da Zeyneb bintu Ebî Seleme'den; o da mü'minlerin annesi Üm-mü Seleme'den haber verdi. O söyle demistir: Ebû Talha'nin karisi olan Ümmü Süleym, Rasûlullah'in yanina geldi de: Yâ Rasûlallah! Sübhesiz Allah haktan haya etmez. Bir kadin ihtilâm oldugu zaman gusl etmesi îcâb eder mi? diye sordu. Rasûlullah (S): "Suyu gördügünde (evet)" cevâbini verdi [46].

23- Cünüb Kimsenin Teri Ve "Müslüman Murdar Olmaz" Babi

34-..... Bize Bekr (ibn Abdillah), Ebû Nâfi'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre cünüb iken Medîne sokaginin birinde kendisini Peygamber (S) karsilamis. -Ebû Hureyre- Yanindan savusup gittim (deyip kendisini tekrar tecrîd ederek söyle devam etti:); Ebû Hureyre gitti ve yikandi, sonra geldi. Peygamber: "Sen nerede idin yâ Ebâ Hureyre?" diye sordu. Ebû Hureyre de: Cünüb idim. Tahâretsiz olarak seninle birlikte oturmak istemedim, diye ce-vâb verdi. Bunun üzerine: "Subhânallah! Mü'min murdar olmaz" buyurdu [47].

24- Bâb: Cünüb Kimse Disariya Çikar, Çarsida Ve Diger Yerlerde Yürür.

Atâ: Cünüb olan kimse abdest almasa da kan aldirir, tirnaklarini keser ve basini tiras eder, demistir [48].

35-..... Katâde ve arkadaslarina da Enes ibn Mâlik (R) söyle tahdîs etmistir: Peygamber (S) bir tek gece içinde kadinlari üzerine dolasir idi. O vakit Peygamber'in dokuz kadim vardi. [49]

36-..... Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Ben cünüb iken Rasûlullah (S) benimle karsilasti ve benim elimi tuttu. Böylece kendisiyle birlikte yürüdüm. Nihayet oturdu. Ben hemen savustum da barindigim yere geldim, yikandim. Sonra geldim. O hâlâ oturuyordu. "Sen nerede idin yâ Ebâ Nirr?" dedi. Ben de kendisine (yaptigim isleri) söyledim. Bunun üzerine: "Subhânattah! Yâ Ebâ Hirr, mü'mîn murdar olmaz" buyurdu. [50]

25- Cünübün, Abdest Aldigi Zaman Yikanmadan Evde Durmasinin Cevazi) Babi

37-..... Ebû Seleme söyle demistir: Ben, Âise'ye, Peygamber (S) cünüb iken uyur muydu? diye sordum. Âise (R): Evet, abdest alir, uyurdu, dedi. [51]

38-.....(Ibn Umer söyle demistir:) Umer ibn Hattâb, RasûlulIah'a: Birimiz cünüb iken uykuya varabilir mi? diye sordu. Rasûlul-lah (S): "Evet, herhangi biriniz abdest aldiktan sonra (isterse) cünüb iken de yatsin" buyurdu [52].

26- Cünüb Olan Kimse Abdest Alir, Sonra Uyur Babi

39-.....Âise (R) söyle demistir: Peygamber (S) kendisi cünüb oldugu hâlde uyumak istedigi zaman, apisarasmi yikar ve namaz için alir gibi abdest alirdi. [53]

40-..... Ibn Umer (R) söyle demistir: Umer, Peygamber'den: Birimiz cünüb iken uykuya varir mi? diye fetva istedi. Peygamber: "Abdest aldigi zaman evet"buyurdu. [54]

41-..... Bize Mâlik, Abdullah ibn Dinar'dan; o da Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti ki, o söyle demistir: Umer ibn Hattâb (R) Rasülullah'a, geceleyin kendisine cünüblük isabet eder oldugunu zikretti. Rasûlullah (S) ona: "Zekerim yika, abdest at, sonra uyu" buyurdu. [55]

27- Bâb: Erkegin Sünnet Yeri, Kadinin Sünnet Yeriyle Bulustugu Zaman? [56]

42- Bize Muâz ibn Fudâle tahdîs edip söyle dedi: Bize Hisâm (ed-Destevâî) tahdîs etti. H ve keza bize Ebû Nuaym, Hisâm ed-Destevâî'den; o da Katâde'den; o da Hasen (Basrî)'den; o da Ebû Râfi'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Erkek, kadinin dört su'besi arasina oturup da sonra kadina mesakkat ulastirdigi zaman (her ikisine) yikanmak vâcib olmustur" buyurdu.
Bu hadîsin benzerini Su'be'den rivayet etmekte Amr ibn Mer-zûk, Hisâm'a mutâbaat etmistir. Ve (Buhârî'nin seyhi olan) Mûsâ ibn Ismâîl söyle dedi: Bize Ebân ibn Yezîd tahdîs edip söyle dedi: Bize Katâde tahdîs edip söyle dedi: Bize Hasen Basrî bu hadîsin benzerini haber verdi[57].

28- Kadin Fercinin Islakligindan Isabet Eden Seyleri Yikamak Babi

43-..... Yahya (ibn Ebî Kesîr) söyle dedi: Bana Ebû Seleme haber verdi, ona da Atâ ibn Yesâr haber verdi. Ona da Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî haber verdi ki, kendisi Usmân ibn Affân (R)'a sorup: Erkek, karisi ile cinsî münâsebet yapip da menî getirmedigi zaman (ne yapmalidir?) bana haber ver, demis. Usmân: Namaz için abdest aldigi gibi abdest alir ve bacaklari arasini yikar, diye cevâb vermis de: Ben bunu Rasûlullah'tan isittim, demistir.
Râvî Zeyd ibn Hâlid der ki: Ben bu mes'eleyi Alî ibn Ebî Tâ-lib'e, Zubeyr ibn Avvâm'a, Talha ibn Ubeydillah'a, Ubeyy ibn Ka'-b'a da sordum. Bunlarin hepsi, ben Zeyd'e böyle emrettiler.
Yahya (ibn Ebî Kesîr) söyle dedi: Ve yine bana Ebû Seleme haber verdi. Ona da Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber vermistir. Ona da Ebû Eyyûb, kendisinin bunu Rasûlullah'tan-isittigini haber vermistir. [58]

44-..... Hisâm söyle demistir: Bana babam Urve haber verip söyle dedi: Bana Ebû Eyyûb haber verip söyle dedi: Bana Ubeyy ibn Ka'b haber verdi ki, kendisi: Yâ Rasûlallah, erkek kadin ile cinsî mü-nâsebet yapip da menî indirmedigi zaman (nasil hareket etmelidir?) dedi. Rasûlullah: "Kendinden kadina dokunan seyi (yâni zekerini) yikar, sonra abdest alir ve namaz kilar" buyurdu. Ebû Abdillah Buhâri söyle dedi: (Menî indirmeden de) yikanmak (dînde) daha ihtiyat-h olandir. Bâbdaki bu hadîs ise (Sâri'den rivayet edilen iki emrin) sonuncusudur. Biz bunu ancak sahâbîlerin (yikanmanin vâcib olup olmamasi hususundaki) ihtilâflarindan dolayi beyân ettik [59]

.

---

[1] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/368-369.

[2] Bu el-Mâide:6. ve en-Nisâ:43. âyetleri, islâm'in Ibâdetlere girismek için farz kildigi abdest alma, gusl etme ve su bulunmadigi veya su kullanmaya mâni' olan sefer, hastalik ve benzeri hâllerde abdest ile guslün yerine geçmek üzere teyemmüm yapma esaslarini, bunlarin farzlarini takrir ve tesbît eden âyetlerdir.
"Islâm'da maddî ve ma'nevî temizlik mes'elesinin o kadar ehemmiyeti vardir ki, su bulunmadigi zaman hiç olmazsa gusül veya abdest yerine taharete niyet ve kalbini temizlige baglayip, maddî cihetten de tertemiz bir topragi abdest organlarinin yansi demek olan yüzüne ve dirseklerine kadar ellerint tlokundur-malidir. Yânî ellerini bir kerre topraga vurup yüze mesh etmeli, bir kerre de vurup dirseklerine kadar ellerini meshetmelidir. ihtimâl ki, îmâni olmayanlar "Bundan ne çikar?" derler. Fakat aklin bundan en az alacagi ders sudur ki, Insan hem zahiren ve hem de bâtinen temizligi birakmamalidir. Kalbî temizlik asildir. Kalbi pis olan ne yapsa temizlenmez ve lâkin yalniz kalb temizligi de kâfî gelmez; maddeten zahirini de temizlemelidir. Su bulunmayinca zarurette teyemmüm esasen bir kalbî temizlik isi olmakla beraber, maddî sart ve zahirî seklinin de "Tamâmina erisilmeyenin tamâmi terk olunmaz" medlulü üzere en güzel bir muhafazasidir..." {Hakk Dîni, II, 1359-1360).
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/369.

[3] Gusülden Önceki abdest, RasûluIIah'in fiili ile sabittir. Yalniz gusül cünüblügü giderdigi gibi abdest yerine de geçer ve gusül ile namaz kilinir. Ebû Sevr ile Dâ-vûd Zahirî, abdestsiz iken cünüb olan kimse hakkinda guslün abdest yerine geçmeyecegine kaail olmuslardir.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/370.

[4] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/370.

[5] "Farak", cumhur kavline göre iki sâ' mikdân su alir bir kaptir ki, takriben alti litre eder. Ibnu'1-Esîr ise, "râ"nin fethiyle "farak"in 16 ritl, yânî 3 sâ' -ki takriben dokuz litre eder- "râ"nin sükûnu ile "fark'in 120 ritl, yâhud 22 1/12 sâ',
yânî takriben 67,5 litre oldugunu beyân ediyor. Mü'minlerin annesi Âise de "farak, 6 kist(l*IJ)'tir"demis.Lûgatçilerin bilittifâk beyâniyle her kist 1/2 sâ' diye ta'rîf edilmis oldugundan, Ibnu'I-Esîr'in nakline diyecek kalmiyor. Sufyân ibn Uyeyne ile Imâm Safiî ve lûgatçîler bunda müttefiktir. Ancak Hanefî fakîhleri "müdd"ü 2 ritl i'tibâr edip, sâ' da4müdd oldugundan, onlarca "farak" 2sâ'-dir ki, yine Hicâzhlar'in 3 sâ'in mecmuu i'tibâr ettikleri 16 ritl demek olur. "Kitâbu'1-Vudû, 49; Müdd ile abdest almak bâbi"nm hasiyesine de bak... (Tecrîd Ter,, I, 172).
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/370.

[6] Soran, kizkardesi Ümmü Kulsüm bintu Ebî Bekr es-Siddîk'm süt oglu Ebû Seleme Abdullah ibn Abdirrahmân ibn Avf ile birlikte yanina gelen, bir kavle göre süt biraderi Abdullah ibn Yezîd, diger bir kavle göre de öz kardesi Abdurrahmân ibn Ebî Bekr es-Siddîk idi ki, her hangisi olsa bunlar Âise'nin mahremi Idiler.
Âise'nin bu fiilinde, bi'1-fiil ögretmenin niüstehabhgina bir delâlet vardir. Çünkü fiilen ögretmek, nefiste daha te'sîrli ve daha delâletlidir.

[7] Yânî bu üçü,Su'betu'bnu'l-Haccâc'dan bu hadîsi rivayet ettiler. Lâfzi, "nahvin min sâ'in" yerine "kadri sâ'in"dir.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/371.

[8] Soran, Ebû Ca'fer Muhammed Bakir ibn Alî Ibni'I-Hüseyin ibn Alî ibn Ebî Tâ-lib'dir. Câbir'den bu hadîsi rivayet eden de odur. Bundan sonra: "Bana bu kadari yetmez" diyen, yine o mecliste hâzir olan Hasen ibn Muhammed ibn Alî ibn EbîTâlib'dir ki, bu Muhammed ibn Alî, Muhammed ibnu'i-Hanefiyye diye meshur olmustur.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/372.

[9] Buhârî'nin maksadi sudur: Sufyân ibn Uyeyne sonradan bu hadîsi Meymûiie'-nin müsnedi yapiyordu. Çünkü Ibn Abbâs, Peygamber'in Meymûne ile birlikte yikanma haletlerine muttali' olamazdi. Bu da Ibn Abbâs'm bunu Meymûne'den aldigina delâlet eder. Binâenaleyh sahîh olan Ebû Nuaym'in rivayet ettigidir ki, bunda hadîs îbn Abbâs'in degil, Meymûne'nin müsnedidir (Kastallânî).
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/372.

[10] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/373.

[11] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/373.

[12] Ta'rîz: Tef'îl vezninde kelâmi kinaye ve tevriye ile söylemek ma'nâsmadir. Sâ-rih der ki: Ta'rîz iki kisimdir: Biri mütekelümin sarîh kelâminda ma'nâ murâd olmayip,, ancak dinleyene onunla murâd olan ma'nâyi ifhâm eyleye. Nitekim müslümânlara ezâ eden kimseye bi'n-nefs hitâbla: "Müsüman, elinden ve dilinden müslümânlarin selâmette oldugu kimsedir" diye ta'rîz eyleye. Zîrâ mu-râd.i.e^yet edenden Islâm sifatini selb etmekten kinayedir. "Ta'rîz tasrîhden daha beligdir" kavlince bu koyus müessir olur. Zîrâ bunda gafletten uyarma emrine telvîh oldugundan baska "Kelâm maa'l- burhan ve hitâb maal âmmdir". Diger kisim, zahirde bir kimseye hitâb ile murâd olan ma'nâyi tasrîh edersin. Bu kisimdan. "Sana söylüyorum ey cariyem, sen isit ey kizcagizim" mefhûmuyle ta'bîr olunur.... (Kaamûs Ter., II, 1274-1275).
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/373.

[13] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/374.

[14] "Hilâb"in iki ma'nâsi vardir denildi: Birincisi, bâzi tohumlardan çikarilan usare ma'nâsinadir. Arablar bâzi tohumlarin usaresini yikanmadan önce bedenlerine sürer,

kullanirlardi. Nitekim yikanma öncesi güzel kokuyu da kullanirlar. Müellif Buhârî'nin meyli, buna "yâhud güze! koku" ta'bîrini ekleme karînesiyle bu ma'nâyadir.
Ikincisi, hilâb, içine devenin südü sagilan kap ma'nâsina olmasidir. Babin hadîsini bâzilari bu ma'nâ ile de tahrîc etti ki, buna göre râvînin sözünün ma'nâsi, hilâb kadar su alir bir kap istedi, olur. Yânî Peygamber ondan yikanmak için kendisine bunun gibi su dolu bir kab yaklastinlmasmi emreyledi, demek olur. Bâzisi da gülsuyu ma'nâsina olan cîm ile "cilâb" diye söyledi. Arablar güzel kokuyu ve gül suyunu yikanmadan Önce kullanirlar. Bundan dolayi da yikanmadan sonra bedenlerinde onun koku izi bakî kalirdi (Sâh Veliyyullah).

[15] "Hilâb: Süt sagacak kaba denir ki, külek ve susak ta'bîr olunur" (Kaamus Ter.). Büyük muhaddîslerden Ebû Avâne'nin Sahîh'inde tahrîc ettigine göre, bu hadîsin râvîleri zincirinde dâhil olan Ebû Âsim en-NebîI, bu kabi uzunluk ve genislikçe birer karistan az tahmîn ettigi gibi Beyhakî de sekiz ritl su alir bir testi olarak takdîr etmistir.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/375.

[16] Mindîl ve mindel, el silinecek destmâle denir... Misbâh'm beyânina göre nakl ma'nâsindan ve bâzi aharin beyânina göre kir ma'nâsindan alinmistir. Ve bu hâlen havlu ve çevre ta'bîr olunan dülbendin mecmûuna sâmildir (Kaamus Ter.),
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/375-376.

[17] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/376.

[18] Ibn Umer'in bu haberini Saîd ibn Mansûr, ma'nâsiyle mevsûlen; Berâ'nm haberini de Ibn Ebî Seybe lâfziyle mevsûlen rivayet etmistir.

[19] Ibn Umer'in bu haberini Abdurrazzâk mevsûlen; Ibn Abbâs'in haberini de Ibn Ebî Seybe ile Abdurrazzâk mevsûlen rivayet etmislerdir.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/376.

[20] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/377.

[21] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/377.

[22] Bu, "Su'be, Ebû Bekr ibn Hafsitan"kavli üzerine ma'tûftur. Buhârî bununla, Su'be'nin Âise'ye varan iki isnadi bulundugunu, bunlardan birinin Urve'den; digerinin de Kaasim'dan, her ikisi de Âise'den oldugunu beyân eylemistir (Aynî).
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/377.

[23] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/377-378.

[24] Yikanma fiilleri arasini ve abdest alma fiilleri arasini ayirmak ifâdesi, Imâm Mâlik mezhebinden meshur oldugu gibi, ara vermeden yikanmayi sart kilanlara muhalif olarak, bunun cevazina isarettir. Babin hadîsi ile abdest alma fiilleri sabit olmustur. Buna kiyasla gusül fiilleri arasini ayirmanin cevazi da sabit olmustur. Çünkü abdest alma ile olandan baska yikanma arasinda rükünleri ve âdabi hususunda, meshur fark yoktur.... (Sâh Veliyyullah).

[25] Bu ta'lîki îmâm Safiî, el-Uinm'de sahîh bir senedle mevsûlen rivayet etmistir. Müellif Buhârî bunu ancak ma'nâ ile zikrettigi için, cezim sigâsiyle degil de, temrîz sigâsiyle getirmistir. Nitekim bu, onun istilahidir.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/378.

[26] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/378.

[27] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/379.

[28] Buhârî'nin maksadi, iki cima' arasinda abdest almanin sünnetligiyle beraber, bunun caiz oldugunu isbât etmektir. Iki cima' arasinda abdest almak da diger hadîslerle sabittir.

[29] Bu koku "zerîre" dedikleri bir Hind kokusu imis. Âise'nin bu sözü -metinden anlasildigi üzere- ihrama girerken koku sürünmeyi caiz görmeyen Ibn Umer'in sözüne cevâbdir. Bu hadîsin râvîsi Muhammed ibni'l-Müntesir, ibn Umer'e: Ihrama girerken koku sürünmek caiz olur mu? diye sormus. O da: Bunu yapacagima vücûduma katran tilâsi sürsem daha iyi olur, demis. Râvî bu fetvayi Âise'ye arzetmis; o da metindeki sözleri söylemistir.
Bu hadîsten, ihrama girerken hos kokular sürünmenin müstehâb oldugu ve o kokularin ihramdan sonra payidar olmasinda be's olmadigi istidlal olunmustur. Bâzilari da bunu caiz görmezler.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/380.

[30] Müellif Buhârî bunu 12 bâb sonra mevsûlen rivayet etmistir. Bu sayi farki ya vakitlerin baska baska olmasindan, ya da râvîlerin ayri kisiler olmasindan ileri gelmistir. Çünkü onbir rivayeti Muâz ibn Hisâm Destevâî, dokuz rivayeti de Saîd ibn Ebân tarîkinden gelmistir. Yâhud da zevceler dokuz idi, fakat Mâriye ile Reyhâne de taglîb tarikiyle bunlara katilip, hepsine onbir kadin denilmistir.
Peygamber, bünye kemâli bakimindan herkese üstün ve erkeklikte insanlarin en kuvvetlisi oldugu hâlde, yine nefsine herkesten daha mâlik idi. Dikkat çekici taraf su ki, 25 yasma kadar geçen gençlik çaginda kadina yanasmamis oldugu gibi, evlenmesinden 50 yasma kadar da bir kadinla yasamistir...
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/380.

[31] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/381.

[32] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/381.

[33] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/382.

[34] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/382.

[35] Babin garazi, abdest uzuvlarini yikamayi tekrar etmenin lâzim olmadigidir. Buna istidlal, hadîsin zahiri Iledir.

[36] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/383.

[37] Bunun birincisini Ahmed ibn Hanbel, mevsûlen rivayet etmistir, ikincisini de müellif Buhârî, "Ezan" bâblannin sonlarinda mevsûlen rivayet etmistir. Ikincisinde "mutâbaat etti" dememesi, hadîsin lâfzini ayniyle nakletmeyip, sâdece ma'nâsiyle nakletmis oldugundandir.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/383-384.

[38] Yânî bu caizdir. Bana göre Buhârî'nin maksadi, yaykanti suyunun (beden üzerinde kalan suyun) temizligini isbât etmektir. Zîrâ silkelemek, bedene serpinti Isabet etmesinden hâlî kalmaz (Sâh Veliyyullah).

[39] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/384.

[40] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/385.

[41] Bu ta'lîk, Ahmed ibn Hanbel ile dört Sünen sâhiblerinIn Behz tarikinden mevsûlen rivayet ettikleri hadîsin bir parçasidir. Bu hadîse Tirmizî hasen demis, Hâkim de sahih demistir.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/385.

[42] Bu söz, ya Buhârî tarafindan ta'lîk olarak, yânî sened zikretmeksizin Ebû Hureyre'den naklonunan bir sözdür; yâhud da râvîlerden Hemmâm ibn Müneb-bih'In sözünün tamamlayicisidir ki, evvelki sözlerin devami ve müsned olmus olur. Her iki takdirce Ebû Hureyre'nin bu izleri haber vermesi Peygamber'den duyulmus oldugundandir. Çünkü böyle bir haber, aklî istidlal ile bilinecek seylerden degildir.
Bir de bu hadîs ile Peygamber'imiz bize Mûsâ Peygamber'e âid iki mu'cize haber vermis oluyor: Biri [asin yuvarlanarak gitmesi, digeri de Musa'nin elle vurmasi sebebiyle üstünde çentikler, izler meydana gelmesidir. Bu kissa: "Ey îmân edenler, siz de Mûsâ 'yt incitenler gibi olmayin. Nihayet A ilah onu dedikleri seyden temize çikardi. O, Allah indinde yüzlü (i'tibârli bir zât)/rf/"(el-Ahzâî>:69) âyetinde kasdedilen ezalarin birini beyândir.

[43] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/386-387.

[44] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/387.

[45] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/387-388.

[46] Bu hadisin daha tafsillI bir rivayeti "Ilim Kitâbi"nda da geçti. Bu hadîsten bu mes'elede istifâde ettigimiz gibi, dîn islerinde hayanin yânî utanmanin suâle mâni' olmamasi lâzim geleceginde de istifâde ediyoruz.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/388.

[47] Lisan örfünde bu gibi kelâmdan su ma'nâ murâd edilir: Mü'min birbiriyle arkadaslik yapmayi ve birbiriyle temas etmeyi ve bedenine hakîkî pislik yapismadigi müddetçe, sirf cünüblükten ötürü olan terinin dokunmasini men' edecek bir murdarlikla murdar olmaz. Babin hadîsinden cünübün terinin temizligi de anlasilir. Çünkü Peygamber "Mü'min murdar olmaz" dedigi zaman onunla mülakattan ve niiisâfahadan çekinmemistir. Hâlbuki ekseriya insan, kendi bedeninde terden hâlî olmaz. Iste bundan Peygamber'in insan terinin temizligi ile hükmettigi bilinmistir. Bu gibi istidlaller de Buhârî'de çoktur... (Sâh Veliy-yullah).
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/389.

[48] Bu ta'lîki, Abdurrazzâk Musannafmda Ibn Cureyc tarikiyle Atâ'dan mevsû-len rivayet etmistir.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/389.

[49] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/389.

[50] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/390.

[51] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/390.

[52] Cünüblükten yikanmanin fevrî olmayip, ancak namaza durmak lâzim geldiginde vakti dariastiracagi bu hadîsten anlasiliyor. Abdest almaksizin yatmamak, imamlardan Evzâî, Ebû Hanîfe, Muhammed, Mâlik, Safiî, Ahmed ibn Han-bel, îshâk ibn Râhûye, Abdullah ibn Mübarek ve daha baskalarinin mezhebi-
dir. Bâzilari emredilen abdesti, cinsî münâsebet ile hâsil olan ezayi, yânî eller ile husûsî uzuvlari yikamaga hami etmislerdir. Dâvûd Zahirî ile Mâlikîler'den bâzilari bunu vâcib görmüslerdir.
Cünüb kimsenin abdesti almaksizin uyumasinda be's görmeyenler de çoktur: Sevrî, Ibnu'l-Müseyyeb, Ebû Yûsuf gibi. Bunlarin delilleri Rasûlullah'in abdest almaksizin uykuya vardigina dâir olan diger hadîslerdir.
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/390.

[53] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/391.

[54] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/391.

[55] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/391.

[56] Hatn: Oglani ve kizi sünnet eylemek ma'nâsina, birinci ve ikinci bâblardan gelen masdardir. Halin ve mahtûn, hatîne ve mahiûne: Sünnet olmus oglana ve sünnet olmus kiza denir. Hitan ve hitâne, isimlerdir. Hitân ve hitâne, zekerde sünnet yerine de denir.
Ebû Mûsâ el-Es'ârî bu mes'eledeki ihtilâfi görünce mü'minlerin annesi Âi-se'ye gelip: Ey annecigim, Rasûlullah'in sahâbîlerinin mühim bir ihtilâfi var ki, sana arzetmek bana pek agir geliyor, diye söze basladi. Âise: Ne imis o? Anandan sorabilecek neyin varsa bana sor, diye cesaret verince, bu mes'eleyi sormus. Âise: Erkegin sünnet yeri kadinin sünnet yerine geçince yikanmak vâcib olmustur" demistir. Ebû Mûsâ, bu doyurucu cevâbi alinca: Artik senden sonra bu mes'eleyi kimseden sormayacagim" demistir.'
Tabiiyyâtta sihhat ile sirf ilmî mes'eleler erbabi nazarinda ne kadar mühim ise, dîniyyâttakI bu mes'eleler de dîn ehli indinde çok daha mühimdir. Zîrâ taharet, Cenabi Hâlik'a karsi ibâdetin sartidir. Ibâdet ederken zahiren ve bâtmen Allah'in maiyyetinde edeb sarttir. Nikâh ve talâk mes'delerinde kan kocanin haklan, neseb ve miras mes'eleleri dallanir. Bir kisim Allah haklari ile kul haklarini güzel eda etmek, bu mes'eleleri bilmege bagli oldugundan, bunlari ihmâl etmek Allah haklari ile kul haklarini dikkat nazarina almamak demektir (Tec-rîd Ter., I, 170-171).

[57] Dört su'be, iki ayak ve Iki el, yâhud iki bacak ve iki bud ile tefsir edilmistir. Âlimler basliktaki ifâdenin ma'nâsi, zekerin kadinin ferci içinde görünmez
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/392.

[58] Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/393.

[59] Kerîme ve Ibn Asâkir nüshalarinda: Biz ancak sahâbîlerin ihtilâflarini beyân ettik"; Sâgânî nüshasinda » Biz bu son hadîsi ancak onlann ihtilâflarindan dolayi beyân ettik" tarzindadir (Kastallânî).

Bu hadîsle ilgili bir açiklama "Abdest Alma Kitabi, 36. Bâb, 43 rakamli hadîsin hasiyesinde verilmisti; oradan okunsun!
Mehmed Sofuoglu, Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Ötüken Yayinlari: 1/394.